

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Teabevaldaja: Riigikontroll

Juurdepääsupiirang 21.07.2026 - 31.08.2026

Alus: AvTS § 35 lg 2 p 2

Marten Kokk  
kantsler  
Kliimaministeerium

Meie 21.07.2026 nr 2-1/80172/18

**Märgukiri auditi „Riigi 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ tulemuste kohta Kliimaministeeriumi valitsemisalas**

Austatud kantsler

Riigikontroll tegi riigi 2025. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsusele ja tehingute seaduslikkusele hinnangu andmiseks audititoiminguid Kliimaministeeriumi valitsemisalas määral, mis oli vajalik, et veenduda riigi seisukohalt oluliste finantsaruannete kirjete õigsuses ning oluliste majandustehingute seaduslikkuses. Tehtud töö tulemuste põhjal koostab Riigikontroll ühe auditiaruande riigi kohta tervikuna.

Auditi käigus tegid audiitorid Kliimaministeeriumi valitsemisalas 2025. aasta septembrist kuni 2026. aasta juulini järgmisi audititoiminguid:

- kontrollisid valitsemisala 2025. aasta riigieelarve täitmise aruande õigsust;
- kontrollisid riigi seisukohast oluliste tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist valdkondades nagu
  - saastekvootide müügitulu kogumine,
  - ressursitasu ja saastetasu kogumine,
  - toetuste andmine ja vahendamine,
  - tööjõukulude arvestus,
  - majandamiskulude tegemine,
  - tehingud põhivaraga,
  - osaluste arvestus ja asutajaõiguste teostamine,
  - kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestus;
- uurisid, kas ja kuidas jälgitakse valitsemisalas riigieelarve seaduse §-s 60 sätestatud rahaliste kohustuste võtmise maksimaalsest piirmäärast kinnipidamist, milliseid kohustusi arvesse võetakse ja

kas on olnud piirmäära ületamisi. Ülevaade selle sätte jälgimise praktikatest ja kitsaskohtadest on esitatud riigi kohta koostatud auditiaruandes;

- kontrollisid varasemates auditites tehtud soovitude täitmist.

Riigikontroll ei tuvastanud saastekvootide müügitulu ning ressursitasu ja saastetasu kogumisel, toetuste vahendamisel, osaluste arvestuses ja asutajaõiguste teostamises ega tehingute seaduslikkuses kontrollitud ulatuses olulisi puudusi.

Tehtud audititoimingute tulemusena juhib Riigikontroll tähelepanu järgmistele puudustele eelarvestamises, investeeringute ja majandamiskulude arvestuses, toetuste andmise süsteemis ning kohtuvaidluste nõuete ja kohustiste arvestusega seotud sisekontrollisüsteemi toimimises ja raamatupidamises kajastamises. Märjukirjas on käsitletud järgmisi probleemkohti:

1. Kliimaministeerium on lubamatult muutnud üle kantud raha sihtotstarvet (nii 2025. aastasse kui ka 2026. aastasse jääkide üleviimisel). Infosüsteemidesse sisestatud Kliimaministeeriumi algne seadusega kinnitatud eelarve ei vasta 2025. aasta riigieelarve seaduse lisale. Vales eelarveaastas tehingute kajastamine on põhjustanud vea riigieelarve täitmise aruandes (vt märjukirja lisa 1 p 1).
2. Ministeerium ja valitsemisala asutused on teinud vigu majandamiskulude, varude ja põhivarade raamatupidamises kajastamisel (vt lisa 1 p 2).
3. Keskkonnaametis on neljal juhul ületatud seaduses sätestatud muutuvpalga piirmäära (vt lisa 1 p 4).
4. Ministeerium on teinud vigu bilansiväliste kohtuasjadega seotud nõuete ja kohustiste kajastamisel (vt lisa 1 p 5).

Ootame Teie kirjalikku vastust märjukirjas tehtud soovitude kohta hiljemalt **17. augustiks 2026**.

Riigikontroll tänab Kliimaministeeriumi valitsemisala teenistujaid meeldiva koostöö eest ning loodab, et esitatud tähelepanekutest ja soovitustest on abi sisekontrollisüsteemi tõhustamisel ning raamatupidamisarvestuse parandamisel ministeeriumi valitsemisalas.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Ines Metsalu-Nurminen  
auditiosakonna peakontrolör

## **Lisa 1. Märjukirja tähelepanekud detailsemalt**

### **1. Kliimaministeeriumi vead riigieelarve täitmise aruande kontrollimisel**

Kliimaministeeriumi riigieelarve täitmise aruande ja 2025. aasta kasutamata eelarve ülekandmise käskkirja kontrollimisel tuvastas Riigikontroll järgmisi vigu:

- 1) Kliimaministeerium muutis kuluarvestuse infosüsteemis (KAIS) 2024. aastal seaduse muutmise stsenaariumis 2023. aastast üle kantud raha sihtotstarvet. Selle tõttu kandis Kliimaministeerium Riigikontrolli arvutuste kohaselt 2025. aastasse 512 000 eurot lubatust rohkem. Riigikontroll tuvastas, et ka 2025. aastal on Kliimaministeerium muutnud eelarve jääkide kasutamise sihtotstarvet – ministeerium on muutnud 2024. aasta ülekantavat raha ministri käskkirjaga eelarve liigenduse kohta ja seaduse muudatusega, eksimus on umbes 19 000 eurot. Riigieelarve seaduse § 59<sup>1</sup> kohaselt peab kasutamata jäänud raha ülekandmisel säilima otstarve, mis on määratud riigieelarve seaduse ja selle lisa, Vabariigi Valitsuse ja valitsemisala ministri tasemel.
- 2) 2025. aasta jääkide ülekandmisel 2026. aastasse on muudetud eelarve kasutamise sihtotstarvet 3,4 miljoni euro ulatuses. Riigieelarve seaduse § 59<sup>1</sup> kohaselt võib riigieelarves planeeritud raha jääke üle kanda üks kord samaks otstarbeks. Seejuures tuleb arvestada, et raha sihtotstarvet ei määra üksnes Riigikogu kinnitatud riigieelarve ja Vabariigi Valitsuse määratud liigendus, vaid ka ministri käskkirjad eelarve liigendamise kohta. Nimelt on riigieelarve seaduse § 31 lõike 2 kohaselt minister kohustatud liigendama riigieelarves märgitud valitsemisala eelarve administratiivselt ja majandusliku sisu järgi kooskõlas eelarveklassifikaatoriga ning lähtudes Vabariigi Valitsuse määratud liigendusest. Seega täpsustab ministri käskkirja, millisele asutusele ja millise majandusliku sisuga kuludeks on eelarve ette nähtud. Ka Rahandusministeeriumi koostatud tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu kohaselt peab eelarve ülekandmisel säilima seaduses määratud, valitsuses otsustatud ning ministri ja asutuse kehtestatud eelarve kasutamise sihtotstarve (liigendus). Ülekantava riigieelarve raha tulemusvaldkondade ja programmi tegevuste vahelist jaotust ning riigieelarve seaduse § 26 lõike 5<sup>1</sup> kohaselt esitatud administratiivse ja majandusliku sisu põhise liigendust võib ülekandmise korral muuta, kui see on seotud ministeeriumi valitsemisala riigiasutuse ümberkorraldamise või lõpetamisega või tulemusvaldkonna või programmi tegevuse muutmisega (Vabariigi Valitsuse korralduse alusel).

Kontrollides ministri käskkirja, mille alusel kanti 2025. aasta riigieelarve jääki üle 2026. aastasse, leidis Riigikontroll, et ministeerium on nelja programmitegevuse puhul kandnud järgmisse aastasse rohkem raha, kui oli eelmise aasta jääk.

- Keskkonnaametis on järgmisesse aastasse kantud rohkem raha 22 000 eurot, sest ameti sõnul lõpetati programmi tegevus „Merekeskkonna kaitse tagamine“ ning see on suunatud reale „Vee säästliku kasutamise ja kaitse tagamine“. Ülekandmisel tehtud muudatus on lubamatu, sest selle aluseks ei ole Vabariigi Valitsuse korraldust programmi tegevuste muutmise kohta.

- Kliimaministeerium on ülekandmisel muutnud nii eelarve jääkide programmi tegevusi kui ka majanduslikku sisu 3,4 miljoni euro ulatuses. Ministeerium on muu hulgas ülekantava raha käskkirja seletuskirjas kirjeldanud, et eelmise aasta jääkide otstarbe muutmise põhjuseks on keskkonnaprogrammi eelarve jaotusreeglite muutused programmide tegevustes, mis tulenevad igal aastal määratavast toetusmeetmete proportsioonist ning seetõttu tuleb ka ülekantavad jäägid kajastada samas jaotuses.

Riigikontroll on seisukohal, et 2025. aasta kasutamata jäänud raha ülekandmisel 2026. aastasse ei ole säilinud ministri käskkirjadega kinnitatud 2025. aasta eelarve sihtotstarve, mistõttu on eksitud riigieelarve seaduse põhimõtte vastu ja kantud eelarve jääki lubatust rohkem üle.

3) Asutusel esines riigieelarve täitmise aruande seaduse lisas järgmisi vigu:

- seaduse lisas toodud Keskkonnaameti programmi tegevuse „Elurikkus, metsandus ja keskkonnakorraldus“ koondsumma arvutusvalem kaasab ridu, mida ei peaks liitma (piirmääraga kulude ja arvestuslike kulude ridu). Viga algses eelarves summa on 3,5 miljonit, lõplikus eelarves 4,9 miljonit ja täitmisel 4,5 miljonit eurot;
- esialgses 2025. aasta eelarve seaduse lisas oli viga, mille Kliimaministeerium parandas KAISis ja seetõttu on erinevus võrreldes riigieelarve seadusega. Investeeringutoetused on seaduse lisas näidatud 16,2 miljonit eurot suuremana ja muud toetused väiksemana samas summas. Viga tuleb koondsummana erinevate asutuste ja tegevuste peale kokku. Koondviga 12,2 miljonit eurot avaldub ka eelarve täitmisel.

4) Kliimaministeerium on oma programmidokumendid kinnitanud alles mais.

Riigieelarve kasutamisega on lahutamatu seotud plaanid, milleks riigieelarve raha kulutatakse, ehk programmidokumendid. Valdkonna arengukava ja programmi koostamise, elluviimise, aruandluse, hindamise ja muutmise korra § 10 lõike 2 alusel avalikustatakse ministri (sh ka riigisekretäri) kinnitatud programmid ministeeriumi veebilehel pärast seda, kui Vabariigi Valitsus on riigieelarve seaduse § 31 lõike 1 alusel riigieelarve täiendavalt liigendanud. Korras ei ole määratud konkreetset tähtaega, mille jooksul info avaldatud peab olema.

Riigikontroll on juba teist aastat järjest juhtinud tähelepanu, et Kliimaministeerium on oma programmidokumendid avalikustanud alles aprillis ja mais. Riigikontroll juhib tähelepanu, et programmidokument on ainuke infoallikas, mis avab lähemalt, milliseid tegevusi kavandatakse vastava aasta riigieelarve raha kasutades ellu viia. Selle info avaldamata jätmine või hiline avaldamine ei ole kooskõlas riigieelarve läbipaistvuse ja arusaadavuse nõudega.

5) Kliimaministeerium ei ole planeerinud 2025. aasta riigieelarves Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse (EIS) sihtfondide kasutamisel tekkivaid kulusid ja tulusid.

2025. aastal laekus eelarvesse sihtfondide kasutamisel teenitud tulu kokku 0,7 miljonit eurot.

Sihtfondide kasutamisel tekkivad tulud ja kulud võivad olla näiteks intressitulud, lepingutasud, laenukahjumid ebatõenäoliselt laekuvaks arvatud laenuühendused, garantiieraldised jms.

Sihtfondide asutamisel tehtud kokkulepete kohaselt ei kuulu nimetatud tulud ja kulud fondihaldurile, vaid riigile.

Eelarvestamise põhimõtete kohaselt tuleb need tulud ja kulud planeerida riigieelarves eraldi objektikoodiga finantstulude eelarvekontol. Ka 2026. aastal ei ole ministeerium neid kulusid ja tulusid eelarves planeerinud, samas kui sellel aastal on juba laekunud 124 000 eurot finantstulusid.

6) KAISI aruandes on jäänud kajastamata finantseerimistehingute lõplik eelarve 4,9 miljonit eurot. Tegevuspõhise eelarvestamise käsiraamatu kohaselt tuleks lõplik eelarve viia vastavusse täitmisega. Valitsemisala riigieelarve täitmise aruandes oli finantseerimistehingute lõplik eelarve näidatud õigesti, kuid KAISis olid lõpliku eelarve andmed puudu. Erinevus on 4,9 miljonit eurot.

Kuna KAIS on ainus infosüsteem, kust on võimalik saada infot kogu riigi ehk kõigi institutsioonide ja valitsemisalade (sh tegevuspõhise) eelarve ja selle täitmise kohta ning selles sisalduvaid andmeid kuvatakse avalikkusele alates 2025. aastast ka Rahandusministeeriumi veebilehel riigieelarve juhtimislaua, on oluline, et need andmed oleksid õiged.

#### **Riigikontrolli soovitused Kliimaministeeriumi kantslerile:**

- lähtuda eelarveaastal kasutamata eelarvejääkide üleviimisel riigieelarve seaduse põhimõtetest;
- pärast riigieelarve menetluse lõppu uuendada programmidokumenti ja avaldada kinnitatud dokument kohe ka Kliimaministeeriumi kodulehel.

#### **2. Ministeerium ja valitsemisala asutused on teinud vigu majandamiskulude, varude ja põhivarade raamatupidamises kajastamisel**

Riigikontroll tuvastas auditi käigus eksimusi nii Transpordiameti, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse, Keskkonnaagentuuri kui ka Kliimaministeeriumi majandamiskulude, varude ja põhivarade kajastamisel.

##### **1) Transpordiamet kajastas majandamiskuludes toetust**

Transpordiamet andis Haljala vallale üle riigiteid ning sellega koos ka toetuse, summas 20 028 eurot. Transpordiametist saadud selgituse kohaselt oli nende eelarves planeeritud teehooldusega seotud kuludeks raha terveks aastaks, kuid kuna riigiteed anti aasta keskel kohalikule omavalitsusele üle, siis anti nendega koos üle ka teiseks poolaastaks mõeldud hoolduse raha. Asutus leiab, et sisu poolest on tegemist majandamiskuludega ning kajastas tehingu sellest lähtuvalt.

Riigikontrolli hinnangul ei saa kirjeldatud tehingut majandamiskuluna kajastada, kuna teed ei kuulunud teisel poolaastal enam asutusele. Toetus on raha andmine teisele üksusele tema põhimääruses toodud ülesannete täitmiseks. Kuna teede hooldamise kohustust täitis 2025. aasta teises pooles Haljala vald ning hooldusega kaasnevad kulud on tema majandamiskulud, tulnuks

hooldamiseks antud raha Transpordiametil kajastada toetusena nii eelarve täitmises kui ka raamatupidamises.

2) Transpordiameti kirje „võlad tarnijatele“ lühi- ja pikaajaliseks jaotus ei ole õige

Transpordiameti aastalõpu inventuuri tulemuste kontrollimisel tuvastas Riigikontroll, et ühe lepingu puhul on lepingust tulenevate kohustuste lühi- ja pikaajaliseks jaotus tehtud ebakorrektselt 31.12.2025. aasta seisuga. Inventuuri tulemusel kajastati ekslikult 326 897 eurot pikaajalise kohustusena. Auditi käigus leidis Riigikontroll, et tegelikult oleks pidanud sellest summast ainult pool, st 163 449 eurot, kajastama pikaajalisena. Kohustiste korrektselt lühi- ja pikaajalisena kajastamine on oluline, sest võimaldab valitsemisalal pidada arvestust, millised kohustused tuleb järgmise 12 kuu jooksul täita, mis omakorda avaldab mõju eelarvelistele otsustele.

3) Transpordiamet ei ole raamatupidamises võtnud sõidukite registreerimismärke varudena arvele

Transpordiameti varade haldamise korra (kinnitatud 17.11.2025) punkti 2.18 kohaselt kajastatakse muu hulgas varude koosseisus laos hoitavaid mootorsõiduki registreerimismärke, mida ei ole veel kasutusele võetud. Raamatupidamises 31.12.2025. aasta seisuga registreerimismärke ei kajastatud ning tagantjärele ei saanud 31.12.2025. aasta seisu lao saldot ka välja võtta.

Riigikontroll hindas analüütiliselt, et lao saldo ei olnud 31.12.2025. aasta seisuga väga suur (maksimaalselt 20 000 eurot). Kehtiva sõidukite registreerimismärkide soetamise lepingu kogumaht on 1 002 817,20 eurot, lepingu lõpp on 31.01.2027 ning auditi käigus saadud info kohaselt ostetakse lepingu lõpus 70% kogu lepingu mahust välja, st ca 700 000 euro eest registreerimismärke. Potentsiaalselt võib seega lao saldo olla tuleval aastal, st 31.12.2026. aasta seisuga, tavapärasest suurem. Transpordiamet lubas 31.12.2026. aasta seisuga varud arvele võtta.

4) E-ehituse infosüsteem võeti Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuses (KeMIT) arvele vales perioodis

KeMIT võttis e-ehituse infosüsteemi 2024. aasta kolmanda kvartali tööd vastu 2025. aasta märtsis ning kajastas raamatupidamises 142 596 eurot lõpetamata varana ja 122 111 eurot majandamiskuludena 2025. aastal. Arvestuse tekkepõhisusest lähtuvalt oleks tulnud tehing raamatupidamises kajastada 2024. aastal. KeMIT põhjendas vales perioodis kajastamist sellega, et akt saabus 22.12.2024 (tööd ei olnud tehtud lepingukohaselt, mistõttu ei saanud neid õigel tähtajal vastu võtta) ning vajas kontrollimist, mille tulemusena esitati uus akt. Vale periodiseerimise tõttu on 2025. aasta bilansis, tulemiaruanes ja riigieelarve täitmise aruanes varasid ja kulusid näidatud tegelikust suuremana. Viga (summas 264 707 eurot) on ka 2025. aasta kohustuste algsaldos.

5) Keskkonnaagentuur (KAUR) on põhivara raamatupidamisest maha kandnud vales perioodis

Riigikontroll tuvastas 2025. aasta auditi põhivara tehingute kontrollimisel, et KAUR on aastainventuuri käigus maha kandnud põhivara (jääkväärtuses kokku 781 580 eurot), mille hulgas oli ka Tallinna-Harku AJ radaritorn, mis lammutati tegelikult juba 2024. aasta oktoobris. 2024. aastal info jõudmine mahakandmise kannete tegemiseks viibis ning mahakandmine tehti alles 2025. aasta detsembris aastainventuuri käigus ning puudust ei tuvastatud õigel ajal. Kuna põhivara

mahakandmine toimus vales aruandeperioodis, siis ei kajastanud põhivara arvestus 31.12.2024. aasta seisuga õigesti asutuse varade seisu. Seetõttu on põhivara jääkväärtus ja põhivara saldo vahepealsetel aruandeperioodidel üle hinnatud 66 853 euro väärtuses. Riigikontrolli hinnangul esineb siin risk, et põhivarade arvestus ei kajasta õiget seisu.

#### 6) Kliimaministeerium kajastas kapitaliseeritavad kulutused majandamiskuluna

KeMIT on sõlminud raamlepingu uue jäätmeinfosüsteemi Pistrik eksperimentaalarenduseks, jätkuarenduseks ja hoolduseks aastatel 2024–2028, maksimaalse maksumusega kuni 1 miljon eurot. Infosüsteemi 2025. aasta arendusteks esitati tellimus ja täitja pakkumuse alusel sõlmiti hankeleping maksumuses 64 428 eurot. Vastuvõetud tööd kajastas ministeerium raamatupidamises majandamiskuludena. Sarnaselt on kajastatud 2024. aasta tööd maksumuses 131 040 eurot. Keskkonnaportaali jäätmevaldkonna kodulehel oleva info põhjal asendab Pistrik 2027. aastal ohtlike jäätmete saatekirjade infosüsteemi (OJS) ja keskkonnaotsuste infosüsteemi Kotkas jäätmearuande mooduli.

Kliimaministeeriumi selgituse kohaselt on tegu teadus- ja arendustegevusega, mille tulemus ei ole garanteeritud. Jäätmeinfosüsteem Pistrik on jätkuvalt eksperimentaalarenduse etapis, kus toimub alternatiivide otsimine ja mille tulemus on ettemääramatu. Kliimaministeeriumi arvates ei valmi eksperimentaalarenduse tulemusena iseseisev varaobjekt, mistõttu lähtutakse tehingu kajastamisel Raamatupidamise Toimkonna juhendi 5 punktides 38 ja 41 ehk kajastatakse kogu projekt uurimistegevuse kuludena nende tekkimise hetkel.

Raamatupidamise Toimkonna juhendi 5 punkti 39 järgi ei loeta arendustegevusega seotud väljaminekuteks selliseid väljaminekuid, mille tulemusel luuakse uus iseseisev varaobjekt. Sellised väljaminekud kapitaliseeritakse vastava varaobjekti soetusmaksumuses. Riigikontrolli arvates on tegu uue varaobjekti loomisega, mistõttu tuleb kulutused kapitaliseerida varaobjekti soetusmaksumusse.

Tehingu tingimuste hindamisel tugines Riigikontroll eelkõige raamhanke „Uue jäätmeinfosüsteemi Pistrik eksperimentaalarendus ning jätkuarendus ja hooldus 2024–2028“ tehnilisele kirjeldusele, mille kohaselt on hanke eesmärk arendada välja jäätmeinfosüsteem Pistrik ning infosüsteemi arendus- ja hooldustöid tehakse 48 kuu jooksul alates raamlepingu sõlmimisest või kuni raamlepingust tulenevate kohustuste täitmiseni. Lisaks oli auditi ajal 08.01.2026. aasta seisuga keskkonnaportaalis dokumendis „Jäätmearuandluse teenuse visioon“ toodud ajakava põhjal näha, et Pistriku programmi osas on eesmärgiks seatud kasutusvalmiduse saavutamine 2026. aastal juunis, sama aasta sügisel ja talvel toimub kasutajate koolitamine ning programmi saab kasutama hakata 2027. aasta jaanuaris. Eelnevale tuginedes võib järeldada, et eesmärgiks on infosüsteem välja arendada ning teha seda kindla ajagraafiku alusel, mistõttu ei saa Riigikontrolli hinnangul väita, et arenduse tulemus on ettemääramatu ning selle tulemusena ei valmi iseseisev varaobjekt.

Riigikontrollile auditis antud selgitused käsitlesid eelkõige projekti eesmärki ja selle rahastamist teadus- ja arendustegevuseks ette nähtud rahast. Rahastamisallikas ja selle eelarveline sihtotstarve võivad olla olulised kulutuste sihipärasuse hindamisel, kuid need ei määra kulutuste raamatupidamislikku kajastamist. Iga soetatud töö ja teenuse puhul tuleb selle majanduslikust

sisust lähtudes eraldi hinnata, kas kulutus vastab immateriaalse põhivara kajastamise tingimustele. Kui ei need vasta, tuleb need kajastada perioodikuluna sõltumata sellest, et need on tehtud teadus- ja arendustegevuseks ette nähtud rahaga. Projekti nimetamine eksperimentaalarenduseks või teadus- ja arendustegevuseks ei ole põhjus jätta selle raames tehtud infosüsteemi arendused kapitaliseerimata.

Riigikontroll jääb eriarvamusele infosüsteemi raamatupidamises kajastamise osas. Raamatu- pidamises kajastamise hindamiseks annavad Raamatupidamise Toimkonna juhendi 5 punktid 38 ja 39 raamistiku uurimistegevuse ja arendustegevuse eristamiseks ning järgnevad punktid täpsustavad neid. Nende tingimuste hindamisel tugines Riigikontroll eelkõige raamhanke „Uue jäätmeinfosüsteemi Pistrik eksperimentaalarendus ning jätkuarendus ja hooldus 2024–2028“ tehnilisele kirjeldusele, kus on kirjas, et 2022–2023 loodi ja testiti prototüüp, mis andis teadmise, et kontseptsiooni rakendamine on võimalik. Raamatupidamises kajastamise vaates on prototüübi puhul tegemist uurimistegevusega – lisaks info kogumisele saadi selles etapis tehniline teadmine ehk kinnitus, et kontseptsioon on tehniliselt teostatav. Edasine tegevus „eksperimentaalarendus“ tugineb prototüübi tulemustele ja eesmärk on arendada välja infosüsteem ehk tegu on arendustegevusega. Lõpuni arendamise ja kasutuselevõtu kavatsust kinnitab ka keskkonnaportaalis olev info. Kui aga tulevikus peaks ebaõnnestumise risk realiseeruma ning riik otsustab loobuda Pistriku osalisest või täielikust kasutamisest, tuleb vastavalt otsusele vara alla hinnata.

Tehingu valesti kajastamise tõttu jääb vara arvele võtmata, vara maksumus on bilansis näidatud väiksemana ja kulud tulemiaruanDES suuremana, kui need peaksid olema. Samuti on viga riigieelarve täitmise aruanDES, kulusid näidatakse suuremana ja investeeringuid väiksemana.

**Riigikontrolli soovitus Kliimaministeeriumi kantslerile koostöös Transpordiameti, Keskkonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse, Keskkonnaagentuuriga:** pöörata senisest enam tähelepanu majandustehingute korrektsele kajastamisele, järgides seejuures ka tekkepõhise kajastamise ning sisekorraeskirjades kehtestatud põhimõtteid.

### **3. Keskkonnaametis määrati neljale ametnikule muutuvpalka lubatust rohkem**

Avalikus teenistuses on tulemuspalgale seadusega määratud piir, üle mille muutuvpalka ei tohi maksta. Avaliku teenistuse seaduse § 61 lg 5 alusel võib muutuvpalka kalendriaasta jooksul ametniku põhipalgale juurde maksta kuni 20% ametniku aastasest põhipalgast.

Analüüsides muutuvpalga maksmist Kliimaministeeriumi valitsemisalas, tuvastas Riigikontroll, et 2025. aastal on Keskkonnaametis neljal juhul ületatud seaduses sätestatud muutuvpalga piirmäära.

Asutuse sõnul toimusid ületused projektidega seotud täiendavate teenistusülesannete täitmise eest ning tulemustasude maksmisest. Kokku määrati seadusest tulenevalt piirmäärast rohkem neljale ametnikule kokku 4414 eurot.

Riigikontrolli hinnangul tuleb lisatasude määramisel järgida avaliku teenistuse seaduses sätestatud muutuvpalga piirmäära ning täiendada sisekontrollisüsteemi nii, et enne muutuvpalga määramist

oleks kontrollitud, kas kalendriaasta jooksul makstav muutuvpalk jääb seadusega lubatud 20% piiresse ametniku aastasest põhipalgast.

**Riigikontrolli soovitus Kliimaministeeriumi kantslerile:** täiendada sisekontrollisüsteemi selliselt, mis võimaldab enne muutuvpalga määramist kontrollida, et kalendriaasta jooksul makstav muutuvpalk ei ületa seaduses lubatud 20% ametniku aastasest põhipalgast.

#### **4. Kliimaministeeriumi bilansiväliste kohtuasjadega seotud nõuete ja kohustiste kajastamine ei olnud korrektne**

Riigikontroll tuvastas auditi käigus, et Kliimaministeeriumi saldoandmikus oli eksitud bilansiväliste kohtuasjadega seotud nõuete ja kohustiste kajastamisel. Sarnaseid eksimusi on tuvastatud ka varasematel aastatel.

1) Kliimaministeerium kajastas kohtuasjadega seotud bilansiväliste kohustiste kogusumma õigesti, kuid jaotas selle 2026. ja 2027. aasta vahel valesti. Saldoandmikus kajastati 2026. aasta kohustisena rahavoo koodiga 91 kokku 13 727 164 eurot, kuigi alusandmete järgi pidi summa olema 4 252 045 eurot. Seetõttu oli 2026. aasta tingimuslike kohustiste summa kajastatud 9 475 119 euro võrra suuremana.

2027. aasta kohustisena kajastati rahavoo koodiga 92 kokku 4 113 149 eurot, kuigi alusandmete järgi pidi summa olema 13 588 268 eurot. Seega oli 2027. aasta tingimuslike kohustiste summa 9 475 119 euro võrra väiksemana kajastatud.

Viga ei mõjutanud kahe aasta kohustiste kogusummat, kuid moonutas riskide ajalist jaotust. Selle tulemusel ei andnud aruanded õiget ülevaadet sellest, millal võivad kohtuvaidlustega seotud rahalised kohustused realiseeruda. Bilansiväliste kohustiste ebatäpne jaotamine perioodide vahel vähendab aruannete usaldusväärsust ja võib mõjutada tulevaste aastate eelarvevajaduse hindamist.

3) Riigi Tugiteenuste Keskuse juhendi alusel tuleb bilansivälised kohtuasjadega seotud nõuete (ja kohustiste) summad alates 06.03.2025 sisestada alati saldoandmikus deebetisse (positiivse summana), kuid Kliimaministeerium sisestas bilansivälised kohtuasjadega seotud nõuded vastaspoolele (kreditisse).

Bilansiväliste nõuete ja kohustiste korrektne kajastamine on oluline, sest see annab tervikliku ülevaate Kliimaministeeriumi võimalikest tulevastest nõuetest ja kohustistest, mis võivad tulevikus mõjutada riigi eelarvelisi otsuseid.

**Riigikontrolli soovitus Kliimaministeeriumi kantslerile:** pöörata suuremat tähelepanu bilansiväliste kohtuasjadega seotud andmete kajastamisele saldoandmikus, kontrollides andmete sisestamisel summade ning tehingupartnerite ja rahavoo koodide õigust.